

торскую, С. А. Гешелин защитил на практической работе.

С 1978 г. Сергей Александрович начал заведовать курсом онкологии в Одесском медицинском институте и вот уже тринадцать лет — кафедрой госпитальной хирургии на базе городской клинической больницы № 1, где еще в 1895 г. его дедом Исааком Соломоновичем Гешелиным было основано ЛОР-отделение.

Сергей Александрович Гешелин опубликовал более 250 работ, в том числе четыре книги, в которых освещаются проблемы неотложной хирургии и онкологии, анестезиологии и реаниматологии, современных лазерных и эндоско-

пических технологий в диагностике и лечении хирургических и онкологических заболеваний. Сергей Александрович — председатель Одесского научно-практического общества хирургов и член Европейской ассоциации хирургов-онкологов.

Жизнь и деятельность династии Гешелиных является наглядным примером самоотверженности и служения долгу. Будем же и мы всегда «помнить наставников наших» и следовать их профессиональному подвижничеству.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Гешелин А. И.* История развития оториноларингологии в Одессе

// Вестник оториноларингологии. — 1947. — № 4. — С. 88-90.

2. *Очерки истории здравоохранения г. Одессы к ее 200-летию / В. Н. Запорожан, П. Н. Чуев, И. И. Ратовский и др.* — Одесса, 1994. — С. 91-92, 143.

3. *Библиографический словарь профессоров Одесского медицинского института имени Н. И. Пирогова (1900–1990).* — Одесса: Маяк, 1992. — С. 85-86.

4. *Васильев К. Г., Чуев П. Н., Васильев К. К.* Очерки высшей медицинской школы в Одессе (К столетию Одесского медицинского университета). — Одесса: Черноморье, 1999. — С. 126.

5. *К семидесятилетию Сергея Александровича Гешелина // Порто-Франко.* — 2000. — № 3–5.

6. *200 лет Одесской Еврейской больницы // Актуальные проблемы практического здравоохранения: Сб. трудов.* — Одесса, 2001. — С. 12-20.

Рецензії

ДОСЯГНЕННЯ САНІТАРНОЇ ПАРАЗИТОЛОГІЇ

Санитарная паразитология. Н. А. Романенко, И. К. Падченко, Н. В. Чебышев.
Москва, Медицина, 2000, 320 с.

Книга «Санитарна паразитология» пройшла довгий шлях: від видання «Санитарна гельмінтологія» (М. О. Романенко, Москва, 1982) — до власне книги, яка розглядається у цій рецензії.

Крім «Санитарної паразитології», досягнення у цій галузі підсумовані М. О. Романенком у монографіях «Екологічні основи боротьби з опісторхозом» (1989), «Біологічне забруднення навколишнього середовища і здоров'я людини» (1992), «Санитарно-епідеміологічні основи очищення стічних вод» (1993), «Використання тваринницьких стоків, стічних вод та їх осадів для зрошення і удобрення сільськогосподарських культур» (1995) та ін.

Зміст книги узагальнено на підставі тривалих досліджень авторського колективу з різних регіонів. Книга містить передмову, вступ, 8 розділів, висновки та список літератури, який включає 120 вітчизняних та 38 зарубіжних джерел.

Вона широко використовується як науковими, так і практичними санітарними лікарями, паразитологами, епідеміологами, біологами, лабораторними працівниками.

Автори відмічають, що значне розповсюдження паразитарних захворювань багато в чому залежить від еколого-паразитологічного стану навколишнього середовища.

Катастрофічна ситуація із забрудненням довкілля у ба-

гатьох регіонах держав СНД, зменшення тривалості життя населення й недостатня гігієнічна забезпеченість природоохоронних заходів зумовлюють виникнення небезпечного впливу, в тому числі й біологічного.

Низький соціально-економічний рівень життя населення, поява приватної власності, розвиток фермерства й індивідуального виробництва, міграція населення, антропогенні перетворення обумовлюють зміну навколишнього середовища на великому просторі колишнього СРСР і створюють сприятливі умови для розвитку й життя збудників паразитарних захворювань. Отож виникає необхідність перегля-

ду й корекції існуючих підходів до профілактики паразитозів людини й тварин.

У книзі розкрито причину біологічного розповсюдження у навколишньому середовищі збудників паразитарних захворювань — кишкових протозоозів й гельмінтозів, членистоногих як збудників і переносників вірусних інфекційних, інвазійних захворювань.

Значна увага приділяється антропогенному впливу на навколишнє середовище й циркуляцію збудників паразитозів та розповсюдження інвазії, що відбувається внаслідок природно-екологічних умов, які є сприятливими для існування й розвитку завезених форм збудників. Виникає здатність завезених проміжних хазяїв або членистоногих як переносників збудників захворювань адаптуватися до місцевих умов і брати участь в епідеміологічному ланцюгу паразитарних захворювань.

Великого значення у розвитку паразитозів автори надають санітарно-економічним та санітарно-гігієнічним умовам. До природно-соціальних факторів автори зараховують рівень популяційного (колективного) імунітету місцевого населення, який може бути зумовлений як звичайними, так і штучними (імунізація) факторами.

У книзі глибоко висвітлені методи санітарно-протозоологічних, санітарно-гельмінто-

логічних та санітарно-арахноентомологічних досліджень, заходи щодо охорони навколишнього середовища, місця знезараження збудників-паразитів, а також санітарно-паразитологічні аспекти зрошувальних систем з використанням стічних вод. Розроблено безпечні умови утилізації твердих і рідких викидів у сільському господарстві; запропоновано нові режими знезараження різноманітних харчових продуктів, впровадження сучасних технологічних засобів обробки м'яса, риби, ракоподібних, морських молюсків, земноводних та продуктів їх переробки, що забезпечить надійну профілактику таких соціально значущих біогельмінтозів, як ехінококози, опісторхозиди, клонорхозиди, дифілоботріозиди та ін.

Досягнення санітарної паразитології показали безсумнівне теоретичне й практичне значення запропонованого авторами науково-обґрунтованого напрямку. Описано нові дані з екології збудників паразитозів, термін розвитку й виживання їх на різноманітних об'єктах навколишнього середовища, методи дослідження ґрунту, води, овочів, продуктів вжитку та ін.

Все більш актуальними стають знання, які виявляють еволюційні взаємовідношення збудників паразитозів з хазяями у певних умовах середовища. Саме тому виникає необхідність вивчення залеж-

ності між формами антропогенної дії на природу й зміною епідеміологічної ситуації у природничо-екологічних умовах.

Проблеми, порушені авторами, вирішують низку теоретичних і практичних питань, основними з яких є: розкриття прихованих саморегуляторних механізмів функціонування джерел інвазій, їх зміщень, розробка екологічно безпечних методів пригнічення активності джерел інвазій.

Зважаючи на викладений період розвитку санітарної паразитології, виникає необхідність її диференціації на загальну та спеціальну, а спеціальної — на медичну, ветеринарну й фітосанітарну паразитологію. При цьому виділити предмет їх вивчення, мету, завдання, методичні підходи й методи досліджень, що значною мірою забезпечить більш радикальне проведення профілактичних та лікувальних заходів при різноманітних біопаразитоценозах.

Виданий посібник корисний не тільки для лікарів медико-профілактичного напрямку, а й для лікарів загальної практики, інтернів, студентів медичних, біологічних, зооветеринарних факультетів вузів.

А. Д. Тимченко
доктор біологічних наук,
професор,

Ю. І. Бажора
доктор медичних наук,
професор

